

Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова

Кафедра Очних хвороб

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор ЗВО з науково-педагогічної
роботи і міжнародних зв'язків

Інна АНДРУШКО

“ 30 ” серпня 2024 року

СИЛАБУС

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОФТАЛЬМОЛОГІЯ»

Спеціальність	222 Медицина
Освітній рівень	Магістр
Освітня програма	ОПП «Медицина», 2022
Навчальний рік	2024-2025
Кафедра	Очних хвороб
Контактна інформація	ophthalmology@vnmu.edu.ua вул. Пирогова, 46 (морфологічний корпус), (0432) 579492
Укладач силабусу	Веретельник С.П., асистент, док.філ.

1. Статус та структура дисципліни

Статус дисципліни	Обов'язкова
Код дисципліни в ОПП та місце дисципліни в ОПП	ОК 37, складова циклу дисциплін загальнохірургічного напрямку
Курс/семестр	4 курс (VII, VIII семестр)
Обсяг дисципліни (загальна кількість годин/ кількість кредитів ЄКТС)	90 годин /3 кредити ЄКТС
Структура дисципліни	Лекції - 6 год Практичні заняття - 34 год Самостійна робота -50 год В цілому: аудиторні заняття – 44,4%, самостійна поза аудиторна робота – 55,6%
Кількість змістових модулів	2
Мова викладання	українська
Форма навчання	Очна (при впровадженні карантинних заходів- дистанційна очна)

2. Опис дисципліни

Коротка анотація курсу, актуальність. Головне завдання курсу офтальмології полягає в тому, щоб навчити студентів сучасним методам офтальмологічного обстеження хворого, діагностики та лікування найбільш поширених захворювань органа зору, наданню невідкладної допомоги хворим з гострою офтальмопатологією. Під час розбору окремих захворювань висвітлюються питання патогенезу, клінічної картини, діагностики, лікування пацієнтів, профілактики. А також медичної, соціальної і трудової реабілітації.

Передреквізити. Для успішного засвоєння дисципліни студенту необхідні знання, отримані в процесі вивчення наступних дисциплін загальної підготовки: анатомія людини; гістологія; нормальна фізіологія; патофізіологія; пропедевтика внутрішніх хвороб; нервові хвороби; фармакологія; оперативна хірургія та клінічна анатомія; а також інфекційні хвороби, фтизіатрія, шкірно-венерологічні захворювання.

Мета курсу та його значення для професійної діяльності.

Метою викладання навчальної дисципліни “Офтальмологія” є оволодіння етико-деонтологічними основами охорони зору людей різного віку, вивчення вікової анатомії, фізіології органу зору, етіології, патогенезу, класифікацій та особливостей клінічної картини захворювань.

Постреквізити. В процесі вивчення дисципліни набуваються знання, необхідні для успішного засвоєння дисциплін професійної підготовки, а саме: внутрішніх хвороб; ЛОР-хвороб; нервових хвороб; хірургії; кардіології; нефрології; ендокринології та інших клінічних дисциплін, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та застосування отриманих знань, умінь та навичок в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

3. Результати навчання.

Після успішного вивчення дисципліни здобувач зможе:

ПРН1 Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

ПРН4 Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2).

ПРН5 Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта.

ПРН6 Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я (за списком 2).

ПРН7 Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).

ПРН8 Визначити головний клінічний синдром або чим обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.

ПРН9 Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоніфіковані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.

ПРН10 Визначати необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН14 Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомогу при невідкладних станах (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.

ПРН17 Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

ПРН18 Визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів.

ПРН21 Відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.

Зміст та логістика дисципліни

МОДУЛЬ №1: Змістовний модуль 1 Захворювання переднього відрізка ока	VII семестр 45 годин 1,5 кредита	Лекції № 1-2 Практичні заняття № 1-8 Теми для самостійного опрацювання № 1,2,3,6,10
МОДУЛЬ №2: Змістовний модуль 2 Захворювання заднього відрізка ока та травми ока	VII семестр 45 годин 1,5 кредита	Лекції № 2-3 Практичні заняття № 9-16 Теми для самостійного опрацювання № 4,5,7,8,9

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Захворювання переднього відрізка ока.

- Тема 1. Анатомія органа зору. Методи дослідження.
- Тема 2. Функції органа зору та методи їх дослідження.
- Тема 3. Рефракція та акомодація
- Тема 4. Захворювання окорухового апарату
- Тема 5. Захворювання орбіти
- Тема 6. Захворювання повік та сльозового апарату. Захворювання «сухого ока».
- Тема 7. Захворювання кон'юнктиви та склери
- Тема 8. Захворювання рогівки.

Модуль 2

Змістовний модуль 2. Захворювання заднього відрізка ока та травми ока.

- Тема 9. Захворювання судинної оболонки
- Тема 10. Патологія кришталика та склистого тіла
- Тема 11. Первинна та вроджена глаукома
- Тема 12. Закритокутова та вторинна глаукома
- Тема 13. Травматичні ушкодження, контузії та опіки органа зору
- Тема 14. Захворювання зорового нерва.
- Тема 15. Захворювання сітківки.
- Тема 16. Зміни органу зору при загальних захворюваннях. Сліпота.

Теми лекційного курсу розкривають проблемні питання відповідних розділів офтальмології.

Офтальмологія за методикою організації є клінічною дисципліною та передбачає під час практичних занять:

- Курацію хворих з різноманітною патологією органа зору (а при їх відсутності в клініці - розбір клінічних ситуаційних завдань чи архівних історій хвороби): збирання загального та офтальмологічного анамнезу, проведення основних методів обстеження;
- Обґрунтування попереднього діагнозу;
- Складання плану до обстеження хворого та інтерпретація даних лабораторних та допоміжних методів досліджень;

- Проведення диференціального діагнозу та обґрунтування клінічного діагнозу;
- Складання схеми раціонального лікування;

Засвоєння теми контролюється на практичних заняттях у відповідності з конкретними цілями. Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів: тести, розв'язування ситуаційних задач. Інтерпретація методів досліджень і трактування та оцінка їх результатів, контроль практичних навичок.

Самостійна робота студента передбачає підготовку до практичних занять та опрацювання практичних навичок, вивчення тем для самостійної поза аудиторної роботи, підготовка презентацій, таблиць, опрацювання наукової літератури та написання оглядів з наданих тем для індивідуальної роботи. Контроль засвоєння тем самостійної поза аудиторної роботи здійснюється на проміжних контрольних заняттях та підсумковому контролі з дисципліни.

Тематичні плани лекцій, календарні плани практичних занять, тематичний план самостійної поза аудиторної роботи, обсяг та напрямки індивідуальної роботи опубліковані на сайті кафедри.

Маршрут отримання матеріалів: Кафедра очних хвороб/Студенту/Очна форма навчання/Медицина/4 курс/навчально-методичні матеріали

Або за посиланням <https://vnmu.edu.ua/кафедра-очних-хвороб#>

Доступ до матеріалів здійснюється з корпоративного акаунту студента s000XXX@vnmu.edu.ua

4. Форми та методи контролю успішності навчання

Поточний контроль на практичних заняттях	Методи: усне або письмове опитування, тестування, електронне опитування, розв'язання ситуаційних задач, проведення обстежень, трактування та оцінка їх результатів
Підсумковий контроль дисципліни – диференційований залік	Методи: тестування, усне опитування (згідно положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання https://www.vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи))
Засоби діагностики успішності навчання	Теоретичні питання, тести, клінічно-орієнтовані ситуаційні завдання, практичні завдання, демонстрація практичних навичок

5. Критерії оцінювання

Оцінювання знань здійснюється згідно Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання [https://www.vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи](https://www.vnmu.edu.ua/Загальна_інформація/Основні_документи))

Поточний контроль	За чотирьох бальною системою традиційних оцінок: 5 «відмінно», 4 «добре», 3 «задовільно», 2 «незадовільно»
Контроль практичних навичок	За чотирьох бальною системою традиційних оцінок
Підсумковий контроль з дисципліни	Сума балів за тестування (12-20 балів) та усне опитування (38-60 балів) Оцінка за іспит: 71-80 балів – «відмінно» 61-70 балів – «добре» 50-60 балів – «задовільно» Менше 50 балів – «не задовільно»/не склав
Оцінювання дисципліни:	Поточна успішність – від 72 до 120 балів (конвертація)

	середньої традиційної оцінки за практичні заняття за 120-бальною шкалою): 60% оцінки за дисципліну Підсумковий контроль – від 50 до 80 балів: 40% оцінки за дисципліну Індивідуальна робота – від 1 до 12 балів Сумарно від 122 до 200 балів.

Шкала оцінювання дисципліни: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
180-200	A	відмінно	зараховано
170-179,9	B	добре	
160-169,9	C		
141-159,9	D	задовільно	
122-140,99	E	задовільно	-
120-140,99	E	-	зараховано
119-61	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-60	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Політика навчальної дисципліни/курсу

Студент має право на отримання якісних освітніх послуг, доступ до сучасної наукової та навчальної інформації, кваліфіковану консультативну допомогу під час вивчення дисципліни та опанування практичними навичками. Політика кафедри під час надання освітніх послуг є студентоцентрованою, базується на нормативних документах Міністерства освіти та Міністерства охорони здоров'я України, статуті університету та порядку надання освітніх послуг, регламентованого основними положеннями організації навчального процесу в ВНМУ ім.М.І.Пирогова та засадах академічної доброчесності.

Дотримання правил розпорядку ВНМУ, етики та деонтології, техніки безпеки на практичних заняттях.

Вимоги щодо підготовки до практичних занять. Студент повинен бути підготовленим до практичного заняття, тестові завдання до поточної теми мають бути виконані до початку заняття у розробленій тестовій системі..

На заняття слід приходити вчасно, без запізнення. Студент, який запізнився більше, ніж на 10 хвилин на заняття, не допускається і повинен його відпрацювати в установленому порядку.

На практичних заняттях студент має бути одягнений в робочу форму (медичний халат, шапочка, змінне взуття). Студенти, які не мають робочої форми, не допускаються до заняття.

Студент повинен дотримуватись правил безпеки на практичних заняттях та під час знаходження у приміщеннях кафедри.

Під час обговорення теоретичних питань студенти мають демонструвати толерантність, ввічливість та повагу до своїх колег та викладача; при огляді пацієнта дотримуватись правил безпеки, поводити себе коректно, ввічливо. Делікатно відноситись до офтальмологічного обладнання та оснащення оглядових кімнат.

Використання мобільних телефонів та інших електронних девайсів. Використання мобільних телефонів та інших електронних пристроїв на занятті допускається тільки під час електронного тестування або опитування.

Академічна доброчесність. Під час вивчення дисципліни студент має керуватись Кодексом академічної доброчесності ВНМУ ім.М.І.Пирогова (https://www.vnmu.edu.ua/загальна_інформація/Основні_документи/Кодекс_академічної_доброчесності). При порушенні норм академічної доброчесності під час поточного та підсумкових контролів студент отримує оцінку «2» та повинен її відпрацювати своєму викладачу в установленому порядку протягом двох тижнів після отриманої незадовільної оцінки.

Пропуски занять. Пропущені заняття відпрацьовуються в порядку, установленому в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання https://www.vnmu.edu.ua/Загальна_інформація/Основні_документи) у час, визначений графіком відпрацювань (опублікований на сайті кафедри <https://vnmu.edu.ua/кафедра-очних-хвороб#>) черговому викладачу. Для відпрацювання пропущеного заняття студент має пройти тестування та письмово чи усно відповісти на питання до теми заняття.

Порядок допуску до підсумкового контролю з дисципліни наведений в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання https://www.vnmu.edu.ua/Загальна_інформація/Основні_документи). До підсумкового контролю допускаються студенти, які не мають пропущених невідпрацьованих практичних занять та отримали середню традиційну оцінку не менше «3».

Додаткові індивідуальні бали. Індивідуальні бали з дисципліни студент може отримати за індивідуальну роботу, обсяг якої оприлюднений на сайті кафедри в навчально-методичних матеріалах дисципліни, кількість балів визначається за результатами ІРС згідно Положенню про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання https://www.vnmu.edu.ua/Загальна_інформація/Основні_документи).

Вирішення конфліктних питань. При виникненні непорозумінь та претензій до викладача через якість надання освітніх послуг, оцінювання знань та інших конфліктних ситуацій, студент повинен подати спершу повідомити про свої претензії викладача. Якщо конфліктне питання не вирішено, то студент має право подати звернення до завідувача кафедри згідно Положення про розгляд звернень здобувачів вищої освіти у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (https://www.vnmu.edu.ua/Загальна_інформація/Основні_документи).

Політика в умовах дистанційного навчання. Порядок дистанційного навчання регулюється Положенням про запровадження елементів дистанційного навчання у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (https://www.vnmu.edu.ua/Загальна_інформація/Основні_документи). Основними навчальними платформами для проведення навчальних занять є Microsoft Team, Google Meets. Порядок проведення практичних занять та лекцій, відпрацювань та консультацій під час дистанційного навчання оприлюднюється на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/кафедра-очних-хвороб#/Студенту> або <https://www.vnmu.edu.ua/кафедра-очних-хвороб#/Новини>).

В умовах воєнного стану, надзвичайних ситуацій або надзвичайного стану (особливого періоду) форма здобуття освіти встановлюється згідно рішень органів виконавчої влади, ВЦА, місцевого органу управління освіти та Вінницького національного медичного університету для створення безпечного освітнього середовища. Обов'язковим є дотримання Алгоритму дій під час надходження сигналу «Повітряна тривога» або інших сигналів оповіщення, а саме: переривати заняття, повідомити студентів, організовано під керівництвом викладача, який проводить заняття, студентам прослідувати в укриття цивільного захисту і перебувати до скасування сигналу. Викладач повинен проінформувати студентів про подальші дії після відміни сигналу: продовжити заняття або рекомендувати самостійно доопрацювати матеріал з послідуочим опитуванням на наступному занятті.

Зворотній зв'язок з викладачем здійснюється через месенджери (Viber, Telegram, WhatsApp) або електронну пошту (на вибір викладача) в робочий час.

7. Навчальні ресурси Навчально-методичне забезпечення дисципліни оприлюднено на сайті кафедри. Маршрут отримання матеріалів <https://www.vnmue.edu.ua/кафедра очних хвороб/ Студенту>.

7.1 Основна література:

- 1) Офтальмологія: практикум. Навчальний посібник. Г.Д. Жабєєдов, В.В. Кіреєв, К.: ВСВ «Медицина», 2013. - 280 с.
- 2) Офтальмологія. Г.Д. Жабєєдов, Р.Л. Скрипник, О.А. Кіча та ін., К.: «Медицина», 2018. - 296 с.
- 3) Ophthalmology: textbook / O.P. Vitovska, P.A. Bezditko, I.M. Bezkorovayna et al. ; edited by O.P. Vitovska. — Kyiv : AUS Medicine Publishing, 2020. — 648 p.
- 4) Терапевтична офтальмологія. Посібник з офтальмології. За редакцією Г.Д. Жабєєдова, А.О. Ватченко, К.: "Здоров'я", 2003. - 133 с.
- 5) Офтальмология. Национальное руководство. Егоров Евгений Алексеевич. 2018. Гэотар-Медиа

7.2 Додаткова література:

- 1) Офтальмология: руководство к практическим занятиям / Под ред. Е.И. Сидоренко.- М. :ГЭОТАР-Медиа, 2019.- 304 с.
- 2) Клиническая офтальмология / Под ред. Дж. Кански. Перевод с английского. Москва, изд-во «Логосфера», 2006. - 733 с.
- 3) Kanski's clinical ophthalmology. A Systematic Approach. John F.Salmon. Ninth Edition. Elsevier, 2020. – 956 p.
- 4) Oxford handbook of ophthalmology. The essential guide to the care of ophthalmic patients. Edited by Alastair K.O. Denniston, Philip I. Murray. Oxford University Press, 2018. - 1200 p.
- 5) Clinical ophthalmology. Shafi M.Jatoi. Fifth Edition. Paramount Publishing Enterprise, 2016. – 320 p.
- 6) Basic Ophthalmology: Essentials for Medical Students. American Academy of ophthalmology, 2017. – 288 p.
- 7) Практическая офтальмология: руководство. Перевод с английского. Под ред. Престона Х. Бломквиста; пер. с англ. П. А. Нечипоренко ; под ред. Ю. С. Астахова. 2018
- 8) Офтальмология: иллюстрированное руководство / Питер К. Кайзер, Нил Дж. Фридман, Роберто Пинеда ; пер.с англ под ред. Х.П. Тахчиди.- М. :ГЭОТАР-Медиа, 2019.-784 стр.: ил

7.3 Електронні ресурси:

- 1) Електронна адреса сайту університету: <http://vnmue.edu.ua>
- 2) Електронна адреса сайту бібліотеки університету: <http://library.vnmue.edu.ua>
- 3) Всесвітня організація охорони здоров'я <http://www.who.int/en/>
- 4) Американська академія офтальмології <https://www.aao.org/guidelines-browse>
- 5) Європейська глаукомна асоціація <https://www.eugs.org/eng/default.asp>
- 6) Королівський офтальмологічний коледж <https://www.rcophth.ac.uk/>
- 7) Міжнародна рада офтальмологів http://www.icoph.org/enhancing_eyecare.html

7.4 Презентації лекцій, методичні рекомендації до практичних занять та СРС, Консультації (два рази на тиждень згідно графіку консультацій)

8. **Розклад та розподіл груп по викладачам** опублікований на веб-сторінці кафедри ([https://www.vnmu.edu.ua/ кафедра очних хвороб/ Студенту](https://www.vnmu.edu.ua/кафедра очних хвороб/Студенту)).
9. **Питання до підсумкового контролю дисципліни** опубліковані на веб-сторінці кафедри ([https://www.vnmu.edu.ua/ кафедра очних хвороб/ Студенту](https://www.vnmu.edu.ua/кафедра очних хвороб/Студенту)).

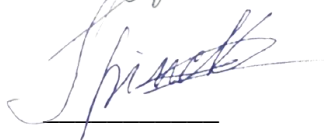
Силабус з дисципліни «Офтальмологія» обговорено та затверджено на засіданні кафедри очних хвороб (протокол № 1 від «29» серпня 2024 року)

Відповідальний за курс

Світлана ВЕРЕТЕЛЬНИК

Завідувач кафедри

Катерина ГРІЖИМАЛЬСЬКА